

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

Мистецький світ Харківщини

Краєзнавча розвідка

Харків - 2018

УДК 016:908(477.54)

М 65

Мистецький світ Харківщини : краєзнавча розвідка / ОКЗ «Харківська обласна бібліотека для дітей» ; уклад. Г. Чебослаєва, В. Лопата. – Х., 2018. – 12 с.

Це видання буде корисним для усіх хто цікавиться історією рідного краю.

Видання познайомить із видатними земляками Миколою Сядристим, Лесем Курбасом, Альфредом Федецьким.

Мета видання – познайомити учнів старших класів з маловідомими фактами із життя визначних харків'ян, допомогти у вивченні історії рідного краю.

Матеріал підготувала: Чебослаєва Г.Ю., Лопата В.В.

Редактор:

Відповідальна за випуск: Трохименко Г.В.

© ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

www.bibl.kharkiv.com

<http://www.bibliomiste4ko.kharkiv.ua>

ХОБД, 2018

Зам. № 3

Тираж 50

Харківщина — наша рідна земля, квітуча і співуча, талановита й прекрасна. Прекрасна своїми чудовими краєвидами, містами-велетнями й затишними селами. А ще Слобожанщина славиться обдарованими людьми, серед яких багато постатей зі світовими іменами

Це наш харківський «Лівша», майстер мікромініатюр Микола Сядристий; творець театру «Березіль» Лесь Курбас»; фотохудожник Альфред Федецький.

Микола Сядристий – українець, що здивував світ.

Його знають усюди. Його мікромініатюрами захоплювались майже всі президенти світу. З ним спілкувалися найвпливовіші та найрозумніші люди сучасності. Його мета – донести свою філософію до кожного з нас.

“У юності я постійно був серед заліза. У мене на городі впає літак, і заліза було повно: у садку, у дворі. А зараз я вивчаю людину...”, – так розповідає про себе Микола Сергійович.

Мікромініатюри Сядристого, яких немає в жодному музеї планети, дійсно дивували Хрущова і Горбачова, Президента США Джиммі Картера, очільників Польщі Леха Валенса, Войцеха Ярузельського та голів багатьох інших держав.

Відомий майстер мікромініатюр **Микола Сергійович Сядристий** – народився 1 вересня 1937 р. (до речі, у 2017 р. йому виповнилося 80 років) у с. Колісниківка. Створенням унікальних робіт він займається понад 50 років. Всі мініатюри Микола Сядристий виконує лише вручну. Мистецтво майстра обійшло всі континенти, залишаючи незабутні враження серед глядачів країн світу. Опис кожної з мініатюр вражає: вони вимірюються навіть не в

міліметрах – у тисячних частках міліметра! Руками Сядристого був створений найменший у світі діючий електромотор (уявіть собі : він у

20 разів менший макового зернятка!); зі шматочка вишневої кісточки зроблений портрет-барельєф Соломії Крушельницької; на зрізі зерна дикої яблуні виконано портрет Івана Франка; у половинці виноградного зернятка розміщено карту Закарпаття та багато іншого.

Найбільш повно його роботи представлені на постійній виставці мікромініатюр в Києво-Печерському заповіднику та у Музеї мікромініатюр в Князівстві Андорра.

Микола Сядристий – автор книг «Сложно ли подковать блоху?» й «Тайны микротехники».

До речі, у Куп'янську встановлено скульптуру за мотивами робіт мікромініатюриста (скульптори Фелікс та Людмила Бетліємські).

На постаменті вдячні земляки написали: «Творчості народного художника України, творця мікромініатюр, незалежного історика, філософа, поета Сядристого Миколи Сергійовича присвячується».

Микола Сядристий створив найменшу у світі книжку "Кобзар", розміром трохи більше, ніж половина квадратного міліметра. Це майже у 19 разів менше від найменшої японської книги.

Сторінки настільки тонкі, що перегортати їх можна лише кінчиком загостреної волосинки. Зшито книгу павутинкою, а обкладинка зроблена з пелюстки безсмертника.

Геній режисури — Лесь Курбас

А тепер знайомтесь: режисер, театральний педагог, теоретик сцени, засновник нового українського театру – Лесь Курбас (1887-1937). Народився 25 лютого 1887 р. (у 2017 р. відзначався ювілей – 130 років) у родині істориків галицького театру Степана та Ванди Курбасів. Навчався у Тернопільській гімназії, у Віденському та Львівському університетах. Вже тоді Курбас мріяв працювати у Наддніпрянській Україні, де існував сильний демократичний театр. Він став основою для розвитку кількох українських театрів. / Крім цього, Лесь Курбас був засновником спочатку політичного (1922-1926

рр.), а потім й філософського (1926-1933) театру в Україні. В спектаклях свого філософського театру «Березіль» (Харків) Курбас зображує всесвіт, в якому головне – протиріччя життя людини. Глядачі багато чого не розуміли в його спектаклях. Але, всупереч атмосфері недоброзичливості, Лесь Курбас не занепадав духом, він до останнього вів

боротьбу з вульгаризацією мистецтва. Можливо, саме тому, що режисер не відступив та не відмовився від своїх переконань, його було наклепницьки обмовлено та звільнено з посади керівника «Березіля». А у 1933 р. його заарештували та у 1937 р. розстріляли. У 1957 р. Лесь Курбас був посмертно реабілітований. До нас дійшла лише частина його теоретичної й педагогічної спадщини.

«Його велич у тому, що він один за 15 років виконав роботу, яку в інших культурних народів довершують кілька генерацій режисерів», – зауважував український літературознавець Юрій Лаврінко».

Харків'янин, який подарував Україні кіно

Прекрасне мистецтво фотографії залишає на згадку важливі моменти з життя, обличчя видатних особистостей та й просто картини природи. Це зараз, коли цифрові технології динамічно розвиваються, вдале фото нікого не здивує. А от фотопортрет, який пройшов через сторіччя та став культовим зображенням відомої особи, вартий особливої уваги. Наприкінці XIX століття фотомистецтво ще тільки сходило на щаблі визнання світом. Але старі та поживклі фото тих часів стали майже культовими. І відбулося це завдяки відомому фотохудожнику тих часів Альфреду Федецькому.

Про Альфреда Костянтиновича Федецького, поляка за походженням, який більшу частину свого життя жив і працював у Харкові, мало хто знає не тільки у рідному місті, а й у середовищі кінознавців і фотолюбителів.

Народився у 1857 р. (у 2017- 160 р.) у Житомирі, в польській театральній родині не затверджених герольдією дворян. Освіту юнак отримав в Імператорському фотографічному інституті при Віденській Академії мистецтв. Закінчивши навчання, у 1880 році Альфред Федецький приїхав до Києва, де почав працювати у фотоательє Владзімежа Висоцького. Через шість років молодий фотограф переїхав до Харкова. Тут він відкрив власне фотоательє. Альфред Федецький – автор портретів М.Заньковецької, М.Садовського, І. Карпенко-Карого та інших акторів українського театру. Крім портретного знімання, Федецький створював жанрові фотокомпозиції та фотопейзажі. Ці роботи неодноразово з успіхом експонувалися на зарубіжних фотовиставках, публікувалися в журналах, навіть переносилися художниками на великі полотна. З 1894 р. Федецький займався кольоровою фотографією, він запропонував власну технологію для формування кольорового зображення на металі, методи нанесення зображення на тканину, емаль, порцеляну. Вперше у російській

імперії зайнявся рельєфною фотографією. У 1901 р. Альфред Федецький винайшов новий спосіб фотографічного виробництва. Мова йшла про метод знімання, який дозволяв дуже тонко імітувати офорт-гравюру на кольоровому металі з малюнком, протравленим кислотою. Його праці, представлені на виставках, неодноразово відзначалися нагородами. Так, наприклад, Олександр III у 1888 р., а імператриця у 1894 р. нагородили фотографа «Высочайшей благодарностью». Серед його досягнень були: Почесний диплом фотовиставки у Парижі, золоті медалі на виставці в Брюсселі та багато іншого. Чимало сил та енергії він віддав реалізації нового проекту – відкриттю першого в Росії інституту фотографії. Але цьому не судилося здійснитися – життя Федецького несподівано обірвалося. Він помер 21 липня 1902 р. у Мінську.

Один з найвідоміших портретів П.І. Чайковського роботи Альфреда Федецького

У березні 1893 року Петро Ілліч приїхав до Харкова. Репетиції, підготовки до концерту. І ось нарешті сам концерт, після якого вдячна публіка під супровід привітань і аплодисментів посадила композитора у фаєтон, в якому його відвезли в ательє Альфреда Федецького. Зроблені фотознімки надзвичайно сподобались композитору. «Я отримав зараз фотографії мої від Федецького. Він, як виявилось, першокласний фотограф; принаймні я кращого нічого не бачив...», – писав Чайковський директору Харківського музичного училища І. Слатіну.

*Портрет
О.К. Алчевського, 1901*

Будинок Федецького по вул. Сумській, 3

Альфред Федецький провів у 1896 р. в будинку Харківської філармонії перший публічний кіносеанс, що дало поштовх для розвитку українського і російського кінематографа.

Для допитливих...

Курбас Л. Березіль : із творчої спадщини / Березіль : із творчої спадщини / Л. Курбас; упоряд. та автор прим. М.Г.Лабінський; авт. предм. Ю. М. Бобошко. – К.: Дніпро, 1988. – 520 с. : іл.

Збірка відкриває читачу духовну спадщину Леся Курбаса . Тут подані його статті, виступи та рецензії, а також зразки перекладацьких та літературних праць відомого українського режисера.

Курбас Л. Філософія театру / Упоряд. М. Лабінський .– Київ, Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001 .– 917с.

Видання знайомить з теоретичною спадщиною Л. Курбаса (лекції з режисури та практики сцени, протоколи засідань та ін.)

Сергійчук В. Ми можемо підкувати і блоху: [видатні українські винахідники] / В. Сергійчук // Сергійчук В. Що дала Україна світові / В. Сергійчук. – вид. 2-ге., доп. – К. : Сергійчук В., 2008. – С. 83-88.

Сядристий Н.С. Тайны микротехники .– 3-е изд. – М.: Знание, 1975. – 127 с.

Ця книга знайомить нас з виготовленням художніх та технічних мініатюр та розкриває секрети тонких мікроскопічних робіт.

Трачун А.И. Альфред-Люциан Федецький / А.И. Трачун // История украинской фотографии XIX–XXI века: альбом / А. И. Трачун. – К. : Балтія Друк, 2014. – С. 43-45.

Вебліографія:

Коломієць, Аліна. Микола Сядристий. Той, хто підкував блоху : інтерв'ю для редакції «Український інтерес» : Режим доступу : <https://uain.press/interview/mykola-syadrystyj-skazav-hrushhovu-shho-istoriyatse-prostitutka-306084>

Козак, Оксана. На Харківщині встановили скульптурну композицію присвячену творчості Миколи Сядристого : Режим доступу : <https://svitua.org/turyzm/item/6650-na-kharkivshchini-vstanovili-skulpturnu-kompozitsiyu-prisvyachenu-tvorchosti-mikoli-syadristogo.html>

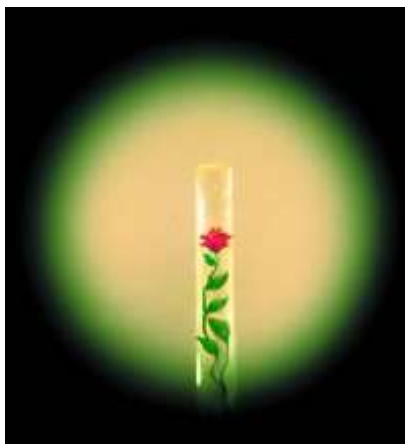
**Микола Сергійович
Сядристий**

РЕМБРАНТ

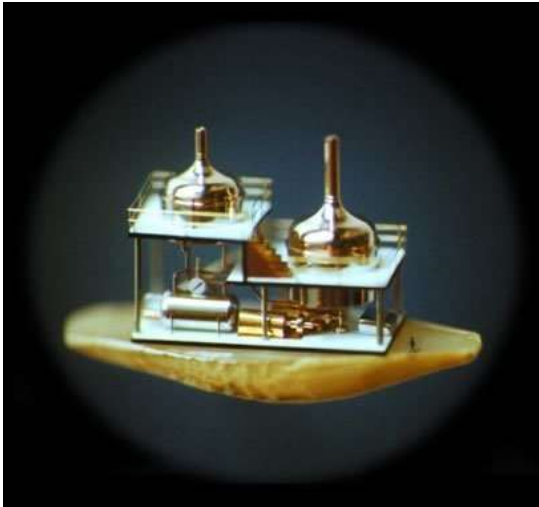
Портрет-барельєф (3x4 мм) вирізаний із шматочка тернової кісточки.

РОЗА

Волосина просверлена по довжині і відполірована зверху і всередині до прозорості. У волосину вставлено виготовлену гілочку троянди, товщина якої 0.05 мм.

МЕТАФІЗИКА

Макет пивного заводу виготовлений із золота і платини. Складається із 137 частин: розміщено на половинці зернини ячменю.

Паспорту Федецького